

Research Paper

Designing a Model for Sustainable Development in Women's Sport of Iran**Sh. Mohammadamini¹, S. Ahmadi², M. Solymani⁴**

1. Ph.D. Student of Sport Management, Hamadan Branch, Islamic Azad University, Hamadan, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Sport Management, Hamadan Branch, Islamic Azad University, Hamadan, Iran (Corresponding Author)
3. Assistant Professor, Department of Physical Education, Malayer Branch, Islamic Azad University, Malayer, Iran.

Received: 2020/05/28

Accepted: 2020/11/01

Abstract

The aim of this study was to design a model for sustainable development in the women's sport of Iran. In this qualitative study with a systematic and explicit approach, the statistical population consisted of two parts of the human community (directors, professors, educators and so on) and the information society (books, articles, documents, media and so on). Sampling was collected based on theoretical saturation, and the judgment was done (24 and 76 versions). The research tool was a library study and framework exploratory interviews. The validity of the tool was evaluated and confirmed by the legal and scientific credibility of the statistical sample, opinion of the experts and coefficient of agreement between the coders. Multi-stage coding method was used to analyze the data. The framework of the research identified in the model consisted of four general and consecutive levels: ecosystem (2 perspectives, 5 dimensions and 20 components), strategy (3 perspectives, 10 dimensions and 29 components), performance (3 perspectives, 11 dimensions and 43 components) and outcome (2 perspectives and 8 components). The nature of the relationship between variables in the model was determined based on causal relationships and system analysis. Based on the research findings, it can be said that the sustainable development of women's sports is formed by the systematic interaction of three perspectives (ecosystem environment, strategy and performance) and the ultimate goal is to achieve sustainable development of women's sports.

Keywords: Development Model, Resource Sustainability, Sustainable Management, Women's Sports

---

-
1. Email: sharmin.mohammadamini1986@gmail.com
  2. Email: sahmadi@yu.ac.ir*
  3. Email: mjd_slymn@yahoo.com

Extended Abstract

Background and Purpose

Undoubtedly, women are more restricted in dealing with sports than men, so they should be given more attention in sports development programs (Deaner et al., 2016). Based on scientific and media evidence, the most important paradigm of women's sports at the international level is related to the issues of sustainable development of women's sports and women's empowerment through sports (Lindsey and Chapman, 2017). In women's sports, sustainable development needs to be the most important goal of the management and development process because it is more in line with the inherent characteristics of women's role and social status. According to the principles of the Women's Sports Foundation (WSF), there are several reasons for the sustainable development of women's sports. On the one hand, sport is an important part of social life that develops leadership skills and opportunities for creativity and contributes to the friendship and closeness of society, and on the other hand, participation in sports activities increases the level of public health and Preventing diseases and engaging more members of society in a busy life. The foundation sees sports as a means to improve the freedom and well-being of women and girls. (WSF website). However, sustainable development in Iranian women's sports is not yet pursued as a formal and specific program. Scientific research is one of the methods that increase environmental and institutional attention to the issue of sustainable development of women's sports and the present study has been defined in this regard. A review of the research has shown that so far, no specialized research has been conducted on the issue of sustainable development of women's sports in the country from a managerial and structural perspective. Moreover, previous studies in the field of executive, scientific and media have not provided a model or management model in the field of sustainable development of women's sports. Therefore, the aim of this research was to design a model for sustainable development in the women's sport of Iran.

Methodology

The method of the current study was qualitative with a systematic and explicit approach. The statistical population consisted of two parts of the human community (directors, professors, educators and so on) and the information society (books, articles, documents, media and so on). Sampling was collected based on theoretical saturation, and the judgment was done (24 and 76 versions). The research tool was a library study and framework exploratory interviews. The validity of the tool was evaluated and confirmed by the legal and scientific credibility of the statistical sample, opinion of the experts and coefficient of agreement between the coders. The multi-stage coding method was used to analyze the data. In the present study, an attempt was made to increase internal validity by providing feedback to the respondents and directing them in the direction of the research in a way that did not influence the way they answered. In addition, after each interview, the model obtained

up to that point was presented and discussed if the interviewee had any points about the model. This was done after the interview so that the interview was free from assumptions and orientations. Since the reliability component refers to the extent to which research findings can be replicated and in conducting qualitative studies, the researcher interprets the subject under study. Simultaneously with data collection, their analysis work began in three coding steps. After extracting the codes, they were classified: Continuous comparisons revealed differences and similarities between these codes, Classes were separated or merged to form a theory in the process. Existing sources and texts were also used in the process of completing the theory. Data collection continued until the researcher was satisfied that continuing the work added nothing new to his knowledge. After conducting 24 interviews over a six-month period, data analysis revealed that no new data were added to the previous data; because a high percentage of the data extracted from the last interviews were repetitive.

Results

The framework of the research identified in the model consists of four general and consecutive levels: ecosystem (2 perspectives, 5 dimensions and 20 components), strategy (3 perspectives, 10 dimensions and 29 components), performance (3 perspectives, 11 dimensions and 43 components) and outcome (2 perspectives and 8 components). The nature of the relationship between variables in the model was determined based on causal relationships and system analysis. Based on the identified framework: the national context included three approaches to national sport development, national sustainable development and national approach to women's development. The global context included two approaches to international sustainable sport development and international women's sport development. The perspective of supporting women's sports was composed of two types of institutional support and map support. The Sustainable Development Survey perspective includes development needs assessment, documentation of experiences and development studies. The sustainable development capacity building perspective contains four approaches: environmental networking, performance standardization, management efficiency and process integration. The sustainable development strategy perspective comprises three types of strategies: reactive, propulsive and situational. Stabilizing women's sports participation is also included. There are three sections: breeding sports, public sports and women's competitive sports. Sustainability of women's sports resources consisted of financial, human, physical and knowledge resources. Further, sustainable development of women's sports involved social development, institutional development, green development and economic development. Finally, the consequences of sustainable development included two types of external and internal consequences for the women's sports system. The level of women's sports ecosystem covered three perspectives: national context, global context and environmental support. The level of the

strategy included three perspectives: sustainable development survey, sustainable development capacity building and sustainable development strategy. Besides, the level of performance included three perspectives of stabilizing women's sports participation, stabilizing sports resources, and sustainable development of women's sports. In addition, the outcome level included two perspectives on extra-systemic consequences and intra-systemic consequences.

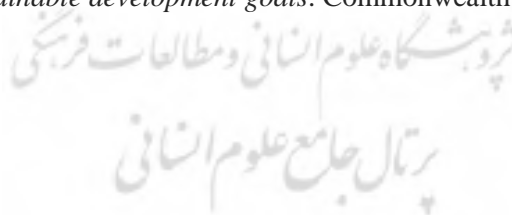
Discussion

The nature of the relationships between variables in the model was based on causal relationships (research background) and system analysis theories in management and development sciences. These general perspectives are in line with the perspectives introduced in the previous model of women's sports. According to the research findings, sustainable development of women's sports can be formed from systematic interaction and emergence of components in six perspectives, and the ultimate goal is to achieve sustainable development of women's sports to enhance its function.

Keywords: Development Model, Resource Sustainability, Sustainable Management, Women's Sports

References

1. Deaner, Robert O., Balish aaaa aaa oomrrr oo ii aaall .. (6666). eeex Differences in Sports Interest and Motivation: An Evolutionary rrr ppectieeoo ooatt innrry Baaaii oral ccinne22 200). 33-97.
2. Lindsey, I., & Chapman, T. (2017). *Enhancing the contribution of sport to the sustainable development goals*. Commonwealth Secretariat.

طراحی الگوی توسعه پایدار ورزش زنان ایران

شیرین محمداُمینی^۱، سیروس احمدی^۲، مجید سلیمانی^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران.
۲. استادیار گروه مدیریت ورزشی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران (نویسنده مسئول).
۳. استادیار گروه تربیت بدنی، واحد ملایر، دانشگاه آزاد اسلامی، ملایر، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۳/۰۸ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۸/۱۱

چکیده

هدف از پژوهش حاضر ارائه طراحی الگوی توسعه پایدار در ورزش زنان بود. روش تحقیق از نوع تحقیقات کیفی با رویکرد اکتشافی و سیستماتیک انتخاب شد. جامعه آماری شامل دو بخش جامعه انسانی (مدیران، اساتید، مربیان، و ...) و جامعه اطلاعاتی (کتاب‌ها، مقالات، اسناد، رسانه‌ها، و ...) بود. نمونه گیری به تعداد قابل کفایت بر مبنای رسیدن به اشباع نظری به صورت قضاوتی انجام شد (۲۴ نفر و ۷۶ نسخه). ابزار پژوهش شامل مطالعه کتابخانه‌ای و مصاحبه‌های اکتشافی چارچوب‌دار بود. روایی ابزار بر اساس اعتبار حقوقی و علمی نمونه آماری، نظر خبرگان و ضریب توافق بین مصححان کدگذار ارزیابی و تأیید گردید. جهت تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری چندمرحله‌ای استفاده شد. چارچوب پژوهش شناسایی شده در مدل شامل چهار سطح کلی؛ اکوسیستم (۲ منظر، ۵ بُعد و ۲۰ مؤلفه)، راهبرد (۳ منظر، ۱۰ بُعد و ۲۹ مؤلفه)، عملکرد (۳ منظر، ۱۱ بُعد و ۴۳ مؤلفه) و پیامد (۲ منظر و ۸ مؤلفه) بود. ماهیت ارتباط بین متغیرها در مدل بر اساس روابط علی- معلولی و تحلیل سیستمی مشخص شده است. بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان گفت که توسعه پایدار ورزش زنان از تعامل نظامند منظرهای چهارگانه‌ی (اکوسیستم، راهبرد، عملکرد و پیامد) شکل می‌گیرد و هدف نهایی دستیابی به توسعه پایدار ورزش زنان است.

واژگان کلیدی: مدل توسعه، پایدارسازی منابع، مدیریت پایدار، ورزش بانوان.

1. Email: sharmin.mohammadamini1986@gmail.com
2. Email: sahmadi@yu.ac.ir*
3. Email: mjd_slymn@yahoo.com

مقدمه

بی تردید، زنان از نظر پرداختن به ورزش، نسبت به مردان از محدودیت بیشتری برخوردارند از این رو در برنامه‌های توسعه ورزش باید بیشتر مورد توجه قرار بگیرند (دینر^۱ و همکاران، ۲۰۱۶). بر اساس شواهد علمی و رسانه‌ای، مهم‌ترین پارادایم ورزش زنان در سطح بین الملل مربوط به مباحث توسعه پایدار ورزش زنان و توانمندسازی زنان از طریق ورزش است (لیندسی و چاپمن^۲، ۲۰۱۹). این رویکرد در کشور ما در چند سال اخیر با همایش‌هایی مانند سمینار بین المللی زن، ورزش، رسانه، سمپوزیوم بین المللی توانمندسازی زنان و دختران از طریق ورزش، همایش ملی علوم ورزشی زنان جدی‌تر پیگیری شد. با این وجود هنوز توسعه پایدار در ورزش زنان کشور به صورت یک برنامه رسمی و مشخص دنبال نمی‌شود. تحقیقات علمی یکی از روش‌هایی است که سبب افزایش توجهات محیطی و نهادی به موضوع توسعه پایدار ورزش زنان می‌شود و پژوهش حاضر نیز در این راستا تعریف شده است.

توسعه پایدار^۳، مفهومی است که توجه روزافزونی را در تحقیقات امروزی به خود معطوف کرده است. از طرفی مبحث توسعه پایدار با تأکید بر مفهوم پایدارسازی و مبتنی بر نیازهای یکپارچه جهت بهبود رفاه انسانی با تأکید بر کاهش تخریب محیطی نیز در نظر گرفته شده است (زاهدی، ۲۰۱۴). در این رابطه، کلمه پایداری در توسعه به معنی تعادل بین سلامتی اقتصادی، عدالت اجتماعی و قابلیت انعطاف‌پذیری^۴ است که چشم‌اندازی طولانی مدت را تدوین می‌کند و فرصت‌هایی را برای راه حل‌های برد-برد فراهم می‌آورد (غفاری‌رهبر و همکاران، ۲۰۱۵). اگر توسعه ورزش از دید پایداری تعریف شود، می‌توان گفت که توسعه پایدار ورزش به مثابه رشد مستمر و بلندمدت شاخص‌های محوری در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، نهادی و زیست محیطی مانند منابع پایدار، داوطلبی ورزشی، ورزش سبز است (لیندسی و چاپمن، ۲۰۱۹). از منظری دیگر، توسعه پایدار ورزش را می‌توان نوعی مداخله اجتماعی دانست که به دنبال ایجاد فرصت‌هایی برای مشارکت ورزشی همگانی در تمام طول عمر است. در برخی کشورها از قبیل انگلستان منظور از برنامه‌های توسعه‌ای برای ورزش، توسعه پایدار ورزش است، چرا که این برنامه‌ها، توسعه را در تمامی ابعاد (اقتصادی، اجتماعی، محیطی) در نظر گرفته است. این برنامه‌ها، اهدافی مانند عدالت اجتماعی، توسعه جامعه، امنیت اجتماعی، عملکرد برابر، بهبود سلامتی، انسجام اجتماعی، کنترل اجتماعی، توانمندسازی و موفقیت در ورزش، توسعه شغلی، توسعه فردی، توانبخشی، تفویض اختیار، خود مختاری، عملکرد اخلاقی، کار گروهی، یادگیری و اجرای توأمان را برای ورزش انگلستان هدف‌گذاری کرده‌اند. به صورت کلی توسعه پایدار ورزش به قابلیت استمرار و تداوم

-
1. Deaner
  2. Lindsey, I., & Chapman
  3. Sustainable Development
  4. Flexibility

برنامه‌های توسعه ورزش بر می‌گردد (شری و همکاران^۱، ۲۰۱۶). در نتیجه تلاش‌هایی برای تأکید همزمان بر هر دو جنبه صورت گرفته است.

در ورزش زنان، لازم است که توسعه پایدار مهم‌ترین هدف از فرایند مدیریت و توسعه باشد زیرا با ویژگی‌های ذاتی نقش و وضعیت اجتماعی زنان تناسب بیشتری نیز دارد. بر اساس اصول بنیاد ورزش زنان^۲ (WSF) دلایل متعددی جهت توسعه پایدار ورزش زنان وجود دارد. از یک طرف ورزش بخش مهمی از زندگی اجتماعی است که سبب توسعه مهارت‌های رهبری و فرصت بروز خلاقیت‌ها می‌گردد و به دوستی و نزدیکی جامعه کمک می‌کند و از طرف دیگر شرکت در فعالیت‌های ورزشی باعث افزایش سطح بهداشت عمومی و جلوگیری از بروز بیماری‌ها و نیز درگیر شدن بیشتر آحاد جامعه در یک زندگی پرتحرک می‌شود. این بنیاد ورزش را یک وسیله برای بهبود وضعیت آزادی و رفاه زنان و دختران می‌داند. (وب سایت^۳ WSF). موارد مذکور جزو شاخص‌های اصلی توسعه پایدار هستند (سند ۲۰۳۰ توسعه پایدار یونسکو، ۲۰۱۶).

بر اساس شواهد رسانه‌ای و علمی در حال حاضر ورزش زنان در کشور با چالش‌های اساسی از جمله بی‌جهت بودن روند توسعه و بی‌ارتباط بودن آن با ویژگی‌های ذاتی این قشر مواجه است (مومنی و همکاران، ۲۰۱۴). از سوی دیگر وابستگی بسیاری از ابعاد ورزش زنان به سایر بخش‌ها بالادستی و هم‌سطح خود در حوزه مردان، موجب ضعف پیوندهای پسین این بخش شده است که کمترین تأثیر آن ضعیف ماندن بخش مشارکت زنان در ورزش و امکانات و خدمات مربوط به آن است (حکمتی، ۲۰۱۷). از این روی، بخش ورزش زنان به لحاظ تأمین منابع توسعه اولیه، بیشتر برون‌گرا و به لحاظ عرضه دستاوردها و رویدادها، بیشتر درون‌گرا است. در همین راستا پارادایم حاکم و روند حرکت جهانی در توسعه ورزش زنان نشان می‌دهد که در کشورهای پیشرفته صنعتی تمرکز بر توسعه ورزش زنان به صورت سیستماتیک و مبتنی بر نوآوری در چهارچوب علمی و آینده‌نگرانه هستند (سعادت‌فرد و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین فراهم نمودن محیط مناسب مشارکت ورزشی در کنار جذب پشتوانه فرهنگی، حمایت اجتماعی، سرمایه‌گذاری اقتصادی و توجه باید در اولویت اقدامات و مطالبات توسعه ورزش زنان قرار بگیرد. دستیابی به چنین ساختاری نیازمند داشتن الگوهای مدیریتی و ساختاری نظامند است که این پژوهش بر آن تمرکز دارد.

ضرورت مدل‌های راهبردی برای مدیریت و توسعه را می‌توان متأثر از شرایط محیطی متغیر و پیچیده جهان کنونی دانست. برای هماهنگ شدن با این تحولات محیطی، مدل‌های مدیریت و توسعه به مدیران نهادها و سازمان‌های کمک می‌کند تا آن بینش فکری مناسبی از آینده داشته باشند و روند حرکت ساختارهای تحت امر خود را ترسیم کنند، سپس با اتخاذ و اجرای فرآیند

1. Sherry et al
2. Women's Sport Foundation

۳. آدرس سایت: www.wsf.org.uk

برنامه‌ریزی، همواره خود را برای متحول شدن به منظور سازگاری با دگرگونی‌های محیطی آماده نگه دارند (قلی پور، ۲۰۱۸). بر اساس این دیدگاه و با اتکا به تفکر سیستمی و کل‌نگر، چنانچه ورزش زنان کشور به عنوان یک نظام نهادی و سیستم اجتماعی و در درون سیستم‌های بزرگتری همچون نظام ورزش کشور در نظر گرفته شود، عملکرد سازمان‌های ورزشی حوزه زنان و دستیابی به اهداف توسعه در این زمینه، همزمان از عواملی گوناگون در سطوحی مختلف تأثیر می‌پذیرد. این عوامل نیازمند شناسایی، تحلیل، مدل‌سازی و تفسیر هستند.

تاکنون تحقیقاتی مرتبط با موضوع توسعه پایدار و ورزش زنان به ارائه دانش پرداخته‌اند. در تحقیقات داخلی عبدوی و فخری (۲۰۱۰) نقش رسانه در توسعه فرهنگ ورزش و اوقات فراغت زنان را در همه ابعاد معنادار گزارش کردند. منظمی و همکاران (۲۰۱۱) نشان دادند که عوامل مالی و امکاناتی، انسانی و تخصصی، ساختاری و مدیریتی و فرهنگی و اجتماعی به ترتیب اولویت بر توسعه تربیت‌بدنی و ورزش بانوان کشور مؤثرند. موتمنی و همکاران (۲۰۱۴) مهم‌ترین موانع پیش روی بانوان در انجام فعالیت‌های ورزشی را شامل عدم توجه مسئولان به ورزش زنان، وجود فرهنگ مرد محوری، کمبود زمان، وضعیت اقتصادی و عدم سرمایه‌گذاری لازم در توسعه اماکن ورزشی زنان گزارش کردند. راسخ و سجادی (۲۰۱۵) در تحلیل راهبردی توسعه ورزش قهرمانی بانوان کشور گزارش کردند ورزش قهرمانی بانوان از نظر موقعیت استراتژیک در موقعیت WT قرار دارد و بایستی از راهبردهای تدافعی استفاده کند. هاشمی (۲۰۱۶) نشان داد که عوامل ساختاری، فرهنگی-اجتماعی، سیاسی-حقوقی و مدیریتی در توسعه منابع مالی در ورزش بانوان تعیین کننده هستند. باقری پالندی و همکاران (۲۰۱۷) در بررسی فقهی و حقوقی حضور زنان در فضاهای ورزشی کرده است که عمده چالش‌ها متوجه شرایط محیطی مشارکت و حضور زنان در فضاهای ورزشی است. حکمتی (۲۰۱۷) مدل پیشنهادی خود برای توسعه ورزش بانوان در ایران را منطبق با الگوی عمومی سه شاخگی و مشتمل بر مؤلفه‌های محیطی، ساختاری و رفتاری ترسیم کرده است. رستگاری (۲۰۱۷) مهم‌ترین چالش‌های مدیریت بانوان در ورزش را موانع فرهنگی، فردی و شخصیتی، سازمانی، محیطی و اجتماعی و موانع شرعی و قانونی گزارش کرده است. سعادت‌فرد و همکاران (۲۰۲۱) الگوی پیشنهادی خود برای توسعه ورزش تفریحی زنان ایران را منطبق بر چارچوب مدل پارادایمی شامل منظرهای شرایط علی، شرایط واسطه‌ای، شرایط زمینه‌ای، راهبردها و پیامدها قرار داد. به طور کلی نتایج و پژوهش‌های انجام شده در ورزش زنان کشور نشان داده است که فقدان سیاست‌ها، خط مشی‌های راهبردی، عدم هماهنگی بین مجموعه نهادها، سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با ورزش، ناکافی بودن منابع مادی و انسانی در حوزه‌های مختلف ورزشی و بعضاً انجام کارهای موازی و عدم نظارت کافی بر فعالیت‌های ورزشی از جمله مهم‌ترین نارسایی‌های این بخش محسوب می‌شوند.

برخی تحقیقات داخلی هم در حوزه ورزش به موضوع ورزش و توسعه پایدار پرداخته‌اند. نظری و قاسمی (۲۰۱۳) تأثیر رسانه در توسعه پایدار ورزش را مربوط به محورهای فرهنگی اجتماعی،

آموزشی و پژوهشی، انسانی و مالی می‌دانند. قربانی (۲۰۱۸) کارکردهای ورزش در توسعه پایدار را مربوط به حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی گزارش کرده است. قلی پور (۲۰۱۸) برای مشارکت بین سازمانی جهت ارتقای نقش ورزش در توسعه پایدار، چالش‌هایی مانند نبودن ظرفیت‌ها و زیرساخت‌ها، عدم توجه به مأموریت اصلی سازمان و عدم آگاهی لازم مسئولین سازمان‌های ورزشی را شناسایی کرده و برای آنها راهبردهایی مانند استفاده از نخبگان سیاسی، نظارت بر اجرای برنامه‌ها، تأمین منابع مالی و انسانی را پیشنهاد کرده است. رضائی نژاد و همکاران (۲۰۱۹) در بررسی ارتباط توسعه پایدار و ورزش مبتنی بر سند ۲۰۳۰ گزارش کردند که بر اساس نظر خبرگان، از بین ۱۷ هدف توسعه پایدار در سند ۲۰۳۰، ورزش به طور مستقیم با ۶ هدف و به طور غیرمستقیم با ۷ هدف ارتباط دارد. حسینی نسب و همکاران (۲۰۱۹) نقش گردشگری ورزشی در توسعه پایدار شهری (مشهد) را در منظرهای اقتصادی، اجتماعی و زیرساختی مورد تأیید قرار دادند. نظری و شعبانی مقدم (۲۰۲۰) در بررسی تأثیر ادراک زیست محیطی بر توسعه پایدار در ورزش نشان دادند که بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی رابطه معناداری وجود دارد.

تحقیقات خارجی ابعاد گسترده‌تری از توسعه پایدار ورزش زنان را مورد بررسی قرار داده‌اند. در گزارش سازمان ملل تحت عنوان توسعه برای زنان (۲۰۰۷) تبعیض بین ورزش مردان و زنان به عنوان مهم‌ترین مانع توسعه پایدار ورزش زنان عنوان شده است. رس^۱ (۲۰۰۸) شرایط تبعیض - آمیز در ورزش به نفع مردان را مهم‌ترین مانع توسعه ورزش زنان می‌داند. اسچولنکورف^۲ (۲۰۱۲) در بررسی توسعه پایدار جامعه از طریق ورزش گزارش کرد که رویدادهای ورزشی بسته به حجم پوشش آنها بر توسعه پایدار محلی نقش دارند. هانکوک^۳ و همکاران (۲۰۱۳) در بررسی رویکرد جهانی توسعه ورزش زنان گزارش کردند که ورزش ظرفیت تعریف به عنوان برنامه‌ای برای توسعه پایدار زنان را دارد. کوتچوار^۴ (۲۰۱۴) در ارائه مدلی برای توسعه پایدار ورزش، برنامه و ساختار را در محوریت قرار داده است. فینک^۵ (۲۰۱۵) در پژوهش خود گزارش کرد که نهادینه شدن ورزش در زندگی زنان، به آگاهی از نقش و انتظارات مربوط به رفتارهای آنان در جوامع ورزشی بستگی دارد. دینر^۶ و همکاران (۲۰۱۶) در بررسی تفاوت‌های جنسیتی در ورزش گزارش کرد که بین انواع مشارکت در ورزش (فعالیت ورزشی، هواداری، رسانه‌ای، و...) تفاوت قابل توجهی وجود دارد. ویسیون^۷ و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهش خود نشان دادند که تناسب جنسیت و نوع ورزش‌ها

-
1. Ross
  2. Schulkorf
  3. Hancock
  4. Kotschwar
  5. Fink
  6. Deaner
  7. Vinson

بر میزان توسعه آنها در بخش زنان و مردان تعیین کننده است. هال و اگلسبی^۱ (۲۰۱۶) در پژوهش خود کاهش پدیده سقف شیشه‌ای را یکی از روندهای مهم آینده توسعه ورزش زنان پیش‌بینی می‌کند. فاردولی^۲ و همکاران (۲۰۱۷) در بررسی نقش رسانه در اوقات فراغت زنان نشان داد که رسانه‌های اجتماعی بیشترین اثر مثبت خود بر تندرستی و فعالیت بدنی آنان می‌گذارند. لیندسی و داربی^۳ (۲۰۱۹) در بررسی همسویی ورزش و اهداف توسعه پایدار گزارش کرد که اهداف ورزش همسویی بالایی با اهداف توسعه پایدار دارد و با افزایش هماهنگی سیاست‌های دو حوزه، همسویی بیشتری ایجاد می‌شود. اسچولنکرف و سیفکن^۴ (۲۰۱۹) در ارائه مدل ورزش برای توسعه و زندگی سالم، به برخی تفاوت‌های بین زنان و مردان در تفسیر مدل (برابری، کارکرد و...) توجه کرده است. لبل^۵ و همکاران (۲۰۱۹) فرهنگ دیجیتال امروز را مهم‌ترین عامل در پویایی جمعیت ورزشی زنان می‌داند. اندرسون^۶ (۲۰۲۰) در تحلیل وضعیت توسعه ورزش زنان در ایالات متحده، نشان داد که در تمامی زمینه‌ها، ورزش زنان نسبت به مردان شکاف وجود دارد و عوامل تجاری، فنی، رسانه‌ای و رفتاری در کاهش این شکاف اثرگذارند.

علاوه بر این بررسی مدل‌های ارائه شده در تحقیقات داخلی و خارجی حوزه توسعه ورزش و دیدگاه‌های موجود در زمینه توسعه پایدار ورزش زنان می‌توان گفت چالش اصلی مربوط به شرایط خانوادگی و محیطی زنان برای شرکت در ورزش همگانی و ورزش‌های رقابتی است. در این زمینه دو نگاه حداکثری (در اکثر مدل‌ها) و یک نگاه بینابین در یک پیوستار وجود دارد. در یک قطب از این پیوستار، ورزش‌های رقابتی برای زنان موضوعی نامناسب تلقی شده است که با ویژگی‌های زنانه در تعارض است^۷ (طرفداران رویکردهای تساوی‌گرا و به طور خاص اندیشه‌های فمینیستی)، اما در قطب دیگری از این پیوستار خواهان ایجاد فرصت‌های برابر در همه عرصه‌ها از جمله ورزش‌های رقابتی در بین زنان و مردان بوده‌اند. منتقدان فرهنگ مردسالار، ورزش را همواره تحت سلطه و هژمونی مردان دانسته‌اند. دیدگاه سوم، بینابینی است و معتقد است صرف نظر از میزان سلطه مردان و آثار کلیشه جنسیتی در ورزش، تناسب جنسیت و نوع ورزش یکی از موضوعات غیر قابل انکار در مورد مقبولیت رقابت‌های ورزشی برای مردان و زنان است (جمع‌بندی نگارندگان). از منظر رویکردهای توسعه نیز دو رویکردهای غالب در اکثر مدل‌های پیشین وجود دارد: توسعه ورزش و ورزش برای توسعه. رویکرد توسعه ورزش مشتمل بر مواردی مانند توسعه

-
1. Hall & Oglesby
  3. Fardouly et al.
  4. Lindsey & Darby
  5. Schulenkorf & Siefken
  6. Lebel
  7. Anderson

۸. شاید تعجب برانگیز باشد که کوبرتن بنیانگذار المپیک نوین خود از طرفداران این دیدگاه بوده است

منابع، مشارکت و تشکیلات در ورزش است و رویکرد ورزش برای توسعه بیانگر نقش ورزش در توسعه فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی است (رمضانی‌نژاد و همکاران، ۲۰۱۹). مرور تحقیقات نشان داد که تاکنون تحقیقی تخصصی با موضوع توسعه پایدار ورزش زنان در کشور از منظر مدیریتی و ساختاری انجام نشده است. همچنین مطالعات قبلی در حوزه اجرایی، علمی و رسانه‌ای مدل یا الگوی مدیریتی در زمینه توسعه پایدار توسعه ورزش زنان ارائه ندهاده‌اند. در همین راستا، بر اساس وضعیت فعلی نامناسب ورزش زنان در کشور (مومنی و همکاران، ۲۰۱۴؛ راسخ و سجادی، ۲۰۱۵؛ و...) و تجارب موفق بین‌المللی در زمینه بهره‌گیری از ورزش برای توسعه زنان (هانکوک و همکاران، ۲۰۱۳؛ فینک، ۲۰۱۵؛ و...)، می‌توان مسئله توسعه پایدار ورزش زنان در کشور را به صورت این سؤال مطرح کرد که چگونه می‌توان تحول مثبتی در ورزش زنان کشور شکل داد تا در مسیر صحیح توسعه پایدار قرار بگیرد؟ یکی از پاسخ‌ها و راهکارها در این زمینه، ارائه مدل‌های جامع‌نگر، فرایندنگر و نظام‌مند برای توسعه پایدار توسط محققان است. با توجه محدودیت‌ها و چالش‌های فراوان پیش روی ورزش زنان در ایران، توسعه پایدار مهم‌ترین مقوله مورد بحث محسوب می‌شود که تاکنون به صورت تحقیق علمی بررسی نشده است. بر اساس مطالب بیان شده به صورت کلی مسئله اصلی توسعه ورزش زنان را می‌توان در توجه محدود به رویکرد توسعه پایدار عنوان کرد. از این رو نیاز به ارائه چارچوب علمی در زمینه تحلیل سیستم توسعه پایدار ورزش زنان در کشور وجود دارد و پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این سؤال است که مدل مفهومی و تحلیلی مناسب برای توسعه ورزش پایدار زنان در کشور چگونه است؟

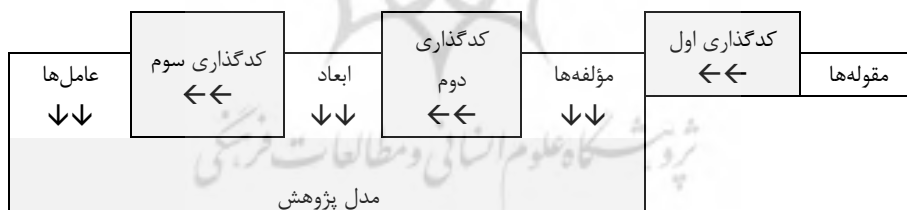
روش پژوهش

روش تحقیق از نوع کیفی با رویکرد اکتشافی و چارچوب‌بندی سیستماتیک بود (منطبق بر تئوری داده‌بنیاد). جامعه آماری شامل دو بخش منابع انسانی و منابع اطلاعاتی (منابع علمی، اسنادی و کتابخانه‌ای) بود. بخش منابع انسانی جامعه آماری پژوهش را تمامی کسانی تشکیل می‌دادند که آگاه به موضوع مدیریت و توسعه ورزش زنان هستند و به صورت مشخص مدیران سازمان‌های متولی ورزش زنان، اساتید مدیریت ورزشی صاحب‌نظر در زمینه ورزش زنان، مربیان و معلمان ورزش زن و... نمونه آماری به تعداد قابل کفایت بر مبنای رسیدن به اشباع نظری چارچوب پژوهش انتخاب و به صورت هدفمند و در دسترس نمونه‌گیری شد (۲۴ نفر). اساس انتخاب نمونه این بود که افراد منتخب بتوانند به شکل‌گیری نظریه و تکرارپذیری یافته‌ها کمک کنند. جامعه اطلاعاتی نیز شامل منابع کتابخانه‌ای و علمی، گزارش‌ها و اسناد اجرایی و حقوقی و منابع آرشیوهای رسانه‌ای بود. نمونه آماری این بخش شامل ۷۶ نسخه بر اساس رسیدن به اشباع نظری چارچوب پژوهش انتخاب و و به روش نمونه‌گیری نظری و از نوع قضاوتی نمونه‌گیری شد.

تا مصاحبه خالی از هر گونه پیش‌فرض و جهت‌گیری انجام شود. از آن جایی در انجام مطالعات کیفی پژوهشگر به تفسیر موضوع مورد مطالعه می‌پردازد. همزمان با گردآوری داده‌ها، کار تحلیل آنها طی سه مرحله کدگذاری نیز شروع شد. پس از استخراج کدها، آنها طبقه‌بندی می‌شوند. مقایسه مداوم، تفاوت‌ها و تشابهات بین این کدها را آشکار می‌کند؛ طبقات جدا و یا ادغام می‌گردند تا نظریه در روند این فرآیند شکل گیرد. منابع و متون موجود نیز در روند تکمیل تئوری مورد استفاده قرار می‌گیرند. کار گردآوری داده‌ها تا زمانی ادامه یافت که پژوهشگر اطمینان حاصل کند که ادامه کار چیز تازه‌ای به دانسته‌های او نمی‌افزاید. پس از انجام ۲۴ مصاحبه در طی دوره شش ماه، تحلیل داده‌ها حاکی از اضافه نشدن داده جدید به داده‌های قبلی بود؛ چرا که درصد بالایی از داده‌های مستخرج از مصاحبه‌های آخر تکراری بود. بنابراین، با رسیدن به حد اشباع نظری، به مصاحبه‌ها پایان داده شد. پژوهشگران کیفی به جای واژه اعتبار و روایی، از واژه‌های مقبولیت، انتقال‌پذیری و تأییدپذیری استفاده می‌کنند.

تحلیل یافته‌ها از طریق روش‌های چارچوب‌بندی و کدگذاری مفهومی بر مبنای تحلیل سیستمی مفهومی صورت گرفت. کدگذاری با استفاده از مطالعات قبلی و نظر متخصصان انجام شد. روش تحلیل یافته‌های کیفی در این پژوهش ترکیبی دو روش تحلیل ساختاری (چارچوب‌بندی مفهومی) و تحلیل کمی (میزان تکرار در مطالعه) است (شکل ۱). یعنی پس از کدگذاری اول، مؤلفه‌ها برحسب فراوانی تأکید و تکرار بازنویسی و گزینش شدند و هر مؤلفه انسجام یافته مفاهیم محوری آن در منابع اطلاعاتی و انسانی است.

شکل ۱- فرایند کدگذاری یافته‌های پژوهش

در نهایت مدل پژوهش به صورت تخصصی در یک جلسه گروه کانونی با حضور ۵ نفر که هم دارای دکترای مدیریت ورزشی و دارای فعالیت مدیریتی در حوزه ورزش زنان بودند و متغیرها و روابط بین آنها ویرایش و تکمیل گردید.

نتایج

یافته‌های پژوهش که با استفاده از ابزارها از جامعه آماری مستخرج شدند پس از مراحل کدگذاری در قالب چارچوب و مدل مفهومی تنظیم گردیدند. عوامل شناسایی شده دارای بیشترین تکرار در منابع و بیشترین میزان ارتباط به ماهیت و ساختار و ورزش زنان و توسعه پایدار آن هستند (جدول ۳). بر اساس چارچوب شناسایی شده، منظر بستر ملی شامل سه رویکرد توسعه ملی ورزش، توسعه پایدار ملی و رویکرد ملی توسعه زنان است. منظر بستر جهانی شامل دو رویکرد توسعه پایدار ورزش بین‌المللی و توسعه بین‌المللی ورزش زنان بود. منظر حمایت از ورزش زنان مشتمل بر دو نوع حمایت نهادها و حمایت نقش‌ها است. منظر پیمایش توسعه پایدار شامل نیازسنجی توسعه، مستندسازی تجربیات و مطالعات توسعه است. منظر ظرفیت‌سازی توسعه پایدار شامل چهار رویکرد شبکه‌سازی محیطی، استانداردسازی عملکرد، کارآمدسازی مدیریت و یکپارچه‌سازی فرایندها بود. منظر استراتژی توسعه پایدار شامل سه نوع استراتژی‌های واکنشی، پیشرانی و وضعیتی است. پایدارسازی مشارکت ورزشی زنان نیز شامل سه بخش ورزش پرورشی، ورزش همگانی و ورزش رقابتی زنان است. پایدارسازی منابع ورزش زنان مشتمل بر منابع مالی، انسانی، فیزیکی و دانشی بود. توسعه پایدار ورزش زنان نیز شامل توسعه اجتماعی، توسعه نهادی، توسعه سبز و توسعه اقتصادی است. در نهایت پیامدهای توسعه پایدار شامل دو نوع پیامدهای بیرونی و درونی برای سیستم ورزش زنان است.

جدول ۳- کدگذاری مقوله‌های استخراج شده از پیمایش کیفی و گزارش فراوانی تکرار آنها (تحلیل ساختاری و کمی یافته‌ها)

میزان تکرار در مطالعه	کد ۱ (مؤلفه‌ها)	کد ۲ (عامل)	کد ۳ (منظر)
۱۳	برنامه کلان توسعه ورزش کشور		
۵	مدیریت سبز در ورزش کشور	رویکرد توسعه	
۴	توسعه فرهنگی ورزش کشور	ملی ورزش	
۸	توسعه اقتصادی ورزش و صنعت ورزش در کشور		
۱۲	سیاست‌های توسعه سبز در کشور		
۱۱	راهبردهای توسعه اجتماعی پایدار کشور	رویکرد توسعه	توسعه نهادی
۳	سیاست‌های توسعه اقتصادی پایدار کشور	پایدار ملی	توسعه اجتماعی
۶	برنامه‌های ملی توسعه پایدار		
۷	رشد مشارکت اجتماعی زنان در کشور		
۵	ارتقای مشارکت اقتصادی زنان در کشور	رویکرد ملی	
۶	ارتقای مشارکت سیاسی زنان در کشور	توسعه زنان	
۵	توانمندسازی زنان در کشور		

ادامه جدول ۳- کدگذاری مقوله‌های استخراج شده از پیمایش کیفی و گزارش فراوانی تکرار آنها
(تحلیل ساختاری و کمی یافته‌ها)

میزان تکرار در مطالعه	کد ۱ (مؤلفه‌ها)	کد ۲ (عامل)	کد ۳ (منظر)	
۴	رشد تجاری ورزش زنان در جهان		بستر جهانی	
۴	ارتقای پوشش رسانه‌های ورزش زنان در جهان	توسعه		
۷	افزایش حمایت و منابع ورزش زنان در جهان	بین‌المللی		
۹	موفقیت ورزش در ارتقای جایگاه اجتماعی زنان در سطح بین‌المللی	ورزش زنان		
۳	اقدامات و برنامه‌های کشورهای مختلف در زمینه توسعه پایدار ورزش			
۹	قوانین و منشورهای جهانی در زمینه توسعه پایدار ورزش	توسعه پایدار		
۱۱	نهادهای و مراکز فعال در زمینه توسعه پایدار ورزش در سطح جهان	جهانی ورزش		
۳	مطالعات و تحقیقات جهانی توسعه پایدار ورزش			
۴	جلب حمایت نهادهای رسانه‌ای کشور از ورزش زنان			حمایت محیطی از ورزش زنان
۳	جلب حمایت نهادهای فرهنگی هنری کشور از ورزش زنان			
۶	جلب حمایت نهادهای سیاسی کشور از ورزش زنان	حمایت نهادها		
۳	جلب حمایت نهادهای ورزشی بین‌المللی از ورزش زنان کشور			
۵	جلب حمایت شخصیت‌ها و فرهیختگان زن جامعه از ورزش زنان			
۷	جلب حمایت شخصیت‌های ورزشی بین‌المللی از ورزش زنان کشور	حمایت نقش-ها		
۴	جلب حمایت بیشتر هواداران ورزشی از ورزش زنان			
۶	جلب حمایت شخصیت‌های ورزشی مرد کشور از ورزش زنان			
۵	ایجاد سازوکار ثبت و تفسیر تجربیات مدیریت و توسعه ورزش زنان	مستندسازی	پیمایش توسعه ورزش زنان	
۷	مستندسازی تجربیات مدیران ورزشی زن	تجربیات		
۱۰	تحلیل برنامه‌های پیشین توسعه ورزش زنان	نیازسنجی		
۶	نظرخواهی از جامعه ورزش زنان در ارتباط با نیازهای توسعه	توسعه		
۹	پایش و آمایش توسعه ورزش زنان در کشور			
۸	ارزیابی و چارچوب‌بندی نیازهای توسعه ورزش زنان			
۴	انجام مطالعات تطبیقی در زمینه ورزش زنان با کشورهای مختلف	مطالعات		
۳	انجام مطالعات آینده‌پژوهی در زمینه ورزش زنان	توسعه‌نگر		
۳	انجام مطالعات آسیب‌شناسی راهبردی در زمینه ورزش زنان			

ادامه جدول ۳- کدگذاری مقوله‌های استخراج شده از پیمایش کیفی و گزارش فراوانی تکرار آنها
(تحلیل ساختاری و کمی یافته‌ها)

میزان تکرار در مطالعه	کد ۱ (مؤلفه‌ها)	کد ۲ (عامل)	کد ۳ (منظر)
۱۱	تعریف بخش یا واحد تخصصی برای توسعه پایدار ورزش زنان	کارآمدسازی	ظرفیت‌سازی توسعه پایدار ورزش زنان.
۹	برنامه‌ریزی مناسب در زمینه توسعه پایدار ورزش زنان	مدیریتی	
۱۲	سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه ورزش زنان توسط نهادهای متولی		
۸	نظام استاندارد و ارزیابی مدیریت، برنامه و عملکرد	استانداردسازی	
۷	به روزآوری و اجرای قوانین و مقررات	عملکرد	
۸	نظارت و ارزیابی مستمر بر فعالیت‌های توسعه ورزش زنان		
۵	همسوسازی برنامه‌های مرتبط به توسعه ورزش زنان		
۱۰	تعیین روابط و وابستگی بین فعالیت‌های مختلف در توسعه ورزش زنان	یکپارچه‌سازی	
۷	هماهنگ‌سازی کلیه فعالیت‌ها برحسب مؤلفه‌های ساختاری و عملکردی	فرایندها	
۶	ایجاد سیستم ارتباطی و جریان اطلاعاتی بین متولیان و ذینفعان	شبکه‌سازی	
۶	تقسیم کار ملی و بین سازمانی به ورزش زنان	محیطی	استراتژی توسعه پایدار ورزش
۸	تعریف نقش و تفویض اختیارات در تشکیلات مرتبط با ورزش زنان		
۴	تدوین قوانین لازم در زمینه توسعه پایدار ورزش زنان	واکنشی	
۴	پیش‌بینی تغییرات لازم جهت توسعه پایدار ورزش زنان		
۸	پایدارسازی فرایندهای ورزش زنان (آموزش، ارزیابی و ...)		
۳	هوشمندسازی فضاهای ورزشی تخصصی زنان		
۶	پیاده‌سازی شاخص‌های ورزش سبز در فضاهای ورزشی زنان	پیشرانی	
۵	کارآمدسازی سیستم مدیریت عملکرد حوزه ورزش زنان		
۵	مشارکت‌دهی بخش‌ها و نقش‌های لازم جهت توسعه پایدار ورزش زنان	وضعیتی	
۳	بهبود امکانات و شرایط مشارکت هواداران ورزشی زنان		
۶	مدیریت مهاجرت ورزشی زنان در کشور		

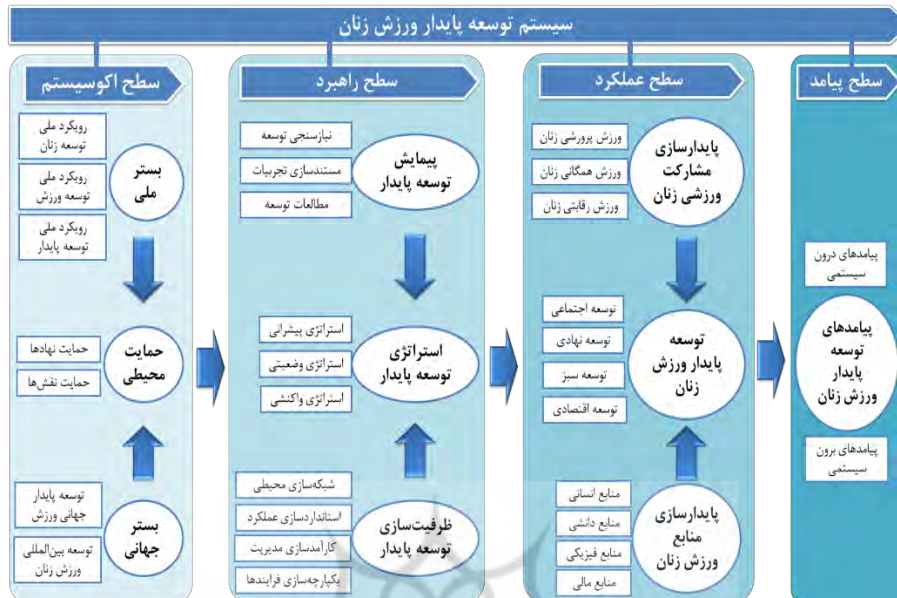
ادامهٔ جدول ۳- کدگذاری مقوله‌های استخراج شده از پیمایش کیفی و گزارش فراوانی تکرار آنها (تحلیل ساختاری و کمی یافته‌ها)

میزان تکرار در مطالعه	کد ۱ (مؤلفه‌ها)	کد ۲ (عامل)	کد ۳ (منظر)
۶	افزایش بودجه متخصص ورزش زنان در کشور	مالی	پایدارسازی منابع ورزش زنان
۸	توسعه جذب منابع مالی از بخش نهادها و افراد		
۳	ارتقای و تنوع بخشی روش‌های تأمین مالی		
۷	تربیت متخصصان زنان برای حوزه‌های مختلف ورزش کشور	انسانی	
۷	اصلاح نظام استخدام و ارتقای شغلی ورزش کشور جهت عدالت بیشتر نسبت به زنان		
۸	بهره‌گیری از ظرفیت‌های داوطلبی و کارورزی در ورزش زنان		
۶	رشد سرانه فضای ورزشی قابل استفاده برای بانوان	فیزیکی	
۴	کمک از منابع خیریه، نهادهای عمومی و مردمی جهت توسعه فضاهای ورزشی برای زنان		
۵	استانداردسازی فضاهای ورزش رقابتی و قهرمانی زنان در کشور		
۹	توسعه تولیدات علمی مرتبط با ورزش زنان در دانشگاه‌ها	دانشی	
۱۱	ارتقای سطح فناوری و نوآوری در مراکز و فضاهای ورزشی زنان		
۵	توسعه دوره‌های آموزشی حوزه ورزش زنان		
۳	ارتقای سطح سواد حرکتی و آموزش ورزشی دانش آموزان دختر	ورزش	پایدارسازی مشارکت ورزشی زنان
۸	ترویج مشارکت ورزشی دانشجویان دختر	پرورشی زنان	
۲	توسعه سیستم استعدادیابی ورزشی برای دختران	ورزش همگانی	
۴	رشد فعالیت بدنی و مشارکت ورزشی زنان		
۲	فراهم‌سازی جو محیطی مناسب جهت حضور بانوان در ورزش همگانی		
۷	توسعه ورزش در اوقات فراغت و تفریحات زنان مانند گردشگری ورزشی	زنان	
۳	بهبود مستمر سطح مسابقات ورزشی زنان در کشور	ورزش رقابتی	
۲	حمایت از تیم‌داری و باشگاه‌داری در ورزش زنان		
۶	کارآمدسازی سیستم مدیریت مسیر ورزشی استعدادها و قهرمانان دختر		
۴	حمایت از حضور تیم‌های بانوان در رویدادهای ورزشی بین المللی	زنان	

ادامه جدول ۳- کدگذاری مقوله‌های استخراج شده از پیمایش کیفی و گزارش فراوانی تکرار آنها
(تحلیل ساختاری و کمی یافته‌ها)

میزان تکرار در مطالعه	کد ۱ (مؤلفه‌ها)	کد ۲ (عامل)	کد ۳ (منظر)
۴	ارتقای عدالت بین ورزش زنان و مردان در سطوح مختلف	توسعه اجتماعی	توسعه پایدار ورزش زنان
۱۱	نهادینه‌سازی مشارکت ورزشی زنان در جامعه و خانواده‌ها		
۹	ارتقای سرمایه اجتماعی زنان مشارکت کننده در ورزش		
۸	ارتقای نقش زنان در مدیریت ورزش کشور و کاهش سقف شیشه‌ای	توسعه نهادی	
۱۲	ارتقای جایگاه ورزش زنان در برنامه‌های کلان کشور		
۴	توسعه ساختارها و تشکیلات سازمانی ورزش زنان		
۵	ارتقای استانداردهای زیست محیطی در ورزش زنان	توسعه سبز	
۳	ارتقای استانداردهای بهداشتی در ورزش زنان		
۳	ارتقای استانداردهای اخلاقی در ورزش زنان		
۸	ارتقای نقش زنان در تجارت و صنعت ورزش با رویکرد کارآفرینی	توسعه اقتصادی	
۳	توسعه تولیدات و خدمات تخصصی ورزش زنان		پیامدهای توسعه پایدار
۳	پایدارسازی تأمین منابع مالی و فیزیکی ورزش زنان		
۵	ارتقای منافع روانی ورزش برای زنان	پیامدهای درون سیستمی	
۴	ارتقای مزایای جسمی ورزش برای زنان		
۳	ارتقای مزایای تربیتی ورزش برای زنان		
۴	ارتقای مزایای حرفه‌ای ورزش برای زنان		
۳	ارتقای کارکردهای سیاسی ورزش زنان در کشور	پیامدهای برون سیستمی	
۷	ارتقای کارکردهای اقتصادی ورزش زنان در کشور		
۵	ارتقای کارکردهای فرهنگی ورزش زنان در کشور		
۶	ارتقای کارکردهای اجتماعی ورزش زنان در کشور		

ماهیت ارتباط بین متغیرها در مدل بر اساس روابط علی- معلولی و تحلیل سیستمی مشخص شده است. چارچوب اصلی مدل شامل چهار سطح کلی و متوالی؛ اکوسیستم، راهبرد، توسعه و پیامد بود. سطح اکوسیستم ورزش زنان شامل سه منظر بستر ملی، بستر جهانی و حمایت محیطی بود. سطح راهبرد شامل سه منظر پیمایش توسعه پایدار، ظرفیت‌سازی توسعه پایدار و استراتژی توسعه پایدار بود. سطح عملکرد نیز شامل سه منظر پایدارسازی مشارکت ورزشی زنان، پایدارسازی منابع ورزش و توسعه پایدار ورزش زنان بود. سطح پیامد نیز شامل دو منظر پیامدهای برون سیستمی و پیامدهای درون سیستمی بود.

شکل ۲- مدل مفهومی اولیه پژوهش (متغیرها و روابط بین آن‌ها)

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش به اکتشاف و نظام‌سازی مفاهیم کلیدی و محوری در توسعه پایدار ورزش زنان کشور اقدام شد. ساختار اصلی مدل ارائه شده شامل چهار سطح کلی و متوالی؛ اکوسیستم، راهبرد، توسعه و پیامد بود. ماهیت روابط بین متغیرها در مدل بر اساس روابط علی- معلولی (پیشینه پژوهش) و تئوری‌های تحلیل سیستمی در علوم مدیریت و توسعه است. این منظرهای کلی با منظرهای معرفی شده در مدل پیشین حوزه ورزش زنان دارای انطباق و همسویی است. به طور مثال مؤلفه‌های محیطی، ساختاری و رفتاری توسعه ورزش بانوان در ایران در مدل حکمتی (۲۰۱۷) و شرایط علی، شرایط واسطه‌ای، شرایط زمینه‌ای، راهبردها و پیامدهای توسعه ورزش تفریحی زنان ایران در مدل سعادت‌فرد و همکاران (۲۰۲۱) با سطوح ارائه شده در مدل این پژوهش همخوانی دارند.

سطح اول مدل مربوط به عوامل اکوسیستمی ورزش زنان شامل سه منظر بستر ملی، بستر جهانی و حمایت محیطی بود. اکوسیستم به مثابه ظرفی است که سایر عناصر و سیستم‌ها در آن جریان دارند. از این رو هر چه عوامل موجود در اکوسیستم ورزش کشور (نهادهای، رویدادها، و ...) بیشتر بتوانند به مؤلفه‌های ورزش زنان پیوند ایجاد کنند بیشتر می‌توانند زمینه‌ساز توسعه پایدار آن شوند. برخی از عوامل اکوسیستمی در این پژوهش در مدل‌های پیشین (مانند حکمتی، ۲۰۱۷؛ سعادت‌فرد و همکاران، ۲۰۲۱) تحت عنوان عوامل محیطی بررسی شده‌اند. بنابراین می‌توان گفت

قابلیت‌های اکوسیستمی موجب می‌شوند که شهروند بر اساس ظرفیت‌هایش از میان امکانات و رشته‌های ورزشی مختلف مواردی خاص را برگزیند و به مشارکت ورزشی بپردازد. منظر بستر ملی شامل سه رویکرد توسعه ملی ورزش، توسعه پایدار ملی و رویکرد ملی توسعه زنان است. در واقع توسعه پایدار ورزش زنان در کشور را می‌توان بر سه بستر ملی سیستم ورزش، مطالبات توسعه پایدار و مسائل زنان توصیف کرد. این زمینه‌های توسط محققان قبلی به صورت موردی نیز بررسی و تأیید شده‌اند. باقری پالندی (۲۰۱۷) دیدگاه‌های مراجع فقهی و حقوقی برای حضور زنان در اماکن و میادین ورزشی را دارای چالش می‌داند. راسخ و سجادی (۲۰۱۶) نقش توسعه ورزش برای ورزش بانوان را مقوله‌ای زمینه‌ای توصیف کرده‌اند. منظر بستر جهانی شامل دو رویکرد توسعه پایدار ورزش بین‌المللی و توسعه بین‌المللی ورزش زنان بود. جهت‌گیری اصلی در بستر بین‌المللی توسعه پایدار ورزش زنان بر کاهش شکاف و ناعدالتی بین ورزش زنان و مردان متمرکز است. در گزارش سازمان ملل بخش توسعه برای زنان (۲۰۰۷) تبعیض بین ورزش مردان و زنان به عنوان مهم‌ترین مانع توسعه پایدار ورزش زنان مورد تأکید است. رس^۱ (۲۰۰۸) نشان داد که شرایط تبعیض آمیز در ورزش به نفع مردان، مهم‌ترین دلیل شکاف توسعه بین ورزش زنان و مردان است.

منظر حمایت از ورزش زنان مشتمل بر دو نوع حمایت نهادها و حمایت نقش‌ها است. می‌توان گفت اصلی‌ترین دلیل عدم توسعه ورزش زنان، نبود حمایت چندجانبه مناسب در حوزه‌های سیاسی، اجتماعی، مالی و قانونی است. از این رو با توجه به وضعیت فعلی ورزش زنان در کشور و مسائل مربوط به آن، می‌توان گفت که توسعه ورزش زنان بیش از هر اقدامی به حمایت نهادی و عمومی نیاز دارد تا بتواند ابتدا جایگاه واقعی خود را تعریف کند و سپس در مسیر توسعه گام بردارد. در واقع ورزش زنان باید در مسیر توسعه پایدار گام بردارد. در همین راستا، دستیابی به سطح مطلوب از توسعه ورزش زنان نیازمند یک رویکرد مدیریت اکوسیستمی است تا بتواند به طور مناسب همه نهادها و ذینفعان را جهت ایفای نقش فعال و هم‌افزا مشارکت دهد. نتایج مطالعات پیشین تأیید کننده این عوامل هستند. قلی پور (۲۰۱۸) مشارکت بین‌سازمانی و نهادی جهت ارتقای نقش ورزش در توسعه را عاملی محوری معرفی کرده است. نظری و قاسمی (۲۰۱۳) نقش افراد و مراکز رسانه‌ای، هاشمی (۲۰۱۶) نقش نهادهای اقتصادی و باقری پالندی (۲۰۱۷) نقش‌های مراجع و نهادهای مذهبی فرهنگی را در توسعه ورزش بانوان کشور مهم ارزیابی کرده‌اند. سطح راهبرد نیز شامل سه منظر پیمایش توسعه پایدار، ظرفیت‌سازی توسعه پایدار و استراتژی توسعه پایدار بود. در جهان امروز مدیریت مقوله‌ای تخصصی‌تر و حرفه‌ای‌تر شده و نیازمند اتخاذ روش‌ها و فرایندهای نوین است. از این رو پایش محیطی، ظرفیت‌سازی سیستمی و تعیین استراتژی هر کدام یک رویکرد مهم و مجزا از هم در زمینه توسعه توسعه پایدار هستند. برخی اسناد و قوانین ملی در این زمینه یک جهت‌گیری کلی را ترسیم کرده‌اند. به طور مثال، در مصوبه

شورای عالی انقلاب فرهنگی^۱، سیاست‌های فرهنگی-اجتماعی ورزش زنان کشور مطرح کرده و بر فراهم آوردن زمینه مشارکت ورزشی زنان با رعایت موازین اسلامی تأکید شده است. همچنین سیاست‌های معاونت توسعه ورزش زنان وزارت ورزش و معاونت زنان ریاست جمهوری بر توسعه سرانه‌های ورزش زنان از جمله تأکید دارند. نتایج برخی تحقیقات داخلی و خارجی پیشین نیز با این پژوهش هم‌راستا بوده‌اند. راسخ و سجادی (۲۰۱۵) راهبردهای مختلف مدیریتی، اقتصادی، رسانه‌ای و... را برای توسعه ورزش قهرمانی بانوان کشور پیشنهاد کرده‌اند. لیندسی و داری (۲۰۱۹) همسوسازی و هماهنگی بین استراتژی‌ها را برای توسعه پایدار ورزش پیشنهاد کرده است. منظر پیمایش توسعه پایدار شامل نیازسنجی توسعه، مستندسازی تجربیات و مطالعات توسعه است. در تبیین اهمیت این عامل می‌توان گفت که مقدمه مدیریت و توسعه داشتن اطلاعات است و برخورداری از اطلاعات نیازمند به‌کارگیری روش‌های مناسب استخراج اطلاعات است. در نتیجه نیازسنجی، مستندسازی و مطالعات سه ابزارهای مهم برای پایش توسعه و اقداماتی مانند آمایش سرزمین هستند. منظر ظرفیت‌سازی توسعه پایدار شامل چهار رویکرد شبکه‌سازی محیطی، استانداردسازی عملکرد، کارآمدسازی مدیریت و یکپارچه‌سازی فرایندها بود. برای هر سیستمی مانند ورزش، لازم است تا مداخله مثبت و سازنده صورت بگیرد (بنار و همکاران، ۲۰۱۸؛ ۴۴). از این رو ظرفیت‌سازها و توانمندسازها به دلیل نقشی که در بهبود فرآیندهای ورزشی می‌تواند داشته باشند به عنوان متغیرهای تعیین‌کننده باید مورد توجه و بررسی قرار بگیرند. در ارتباط با رویکرد شبکه‌سازی محیطی می‌توان به عنصر رسانه اشاره کرد. برخی تحقیقات داخلی نقش رسانه و ارتباطات را در توسعه فرهنگ ورزش و اوقات فراغت زنان قابل توجه گزارش کردند (عبدوی و فخری، ۲۰۱۰). همچنین چارچوب‌های ارائه شده در خارج از کشور برای توسعه پایدار ورزش بیانگر این هستند که برنامه‌های موجود در این زمینه در محوریت قرار دارند (کوتچوار، ۲۰۱۴). از این رو می‌توان گفت که رابطه گزارش شده از پشتوانه نظری و مصادیق محیطی برخوردار است.

سومین منظر سطح راهبرد از مدل پژوهش مربوط به استراتژی توسعه پایدار است که شامل سه نوع استراتژی‌های واکنشی، پیشرانی و وضعیتی است. این سه نوع استراتژی منطبق بر اصول توسعه پایدار در برنامه‌های بین‌المللی هستند (زاهدی، ۲۰۱۴). در شواهد علمی مشابه، لیندسی و داری (۲۰۱۹) هم‌راستای اهداف و استراتژی توسعه ورزش با توسعه پایدار را پیشنهاد کرده‌اند که با منظر پیشرانی در مدل پژوهش انطباق دارد. عمده جهت‌گیری‌های موجود در سند ۲۰۳۰ نیز با توسعه ورزش انطباق و همسویی دارند (رمضانی‌نژاد و همکاران، ۲۰۱۹). از این رو مدیریت توسعه پایدار ورزش زنان باید به تناسب و فراخور شرایط محیطی در هر یک از بخش‌های کلی سیستم ورزش زنان بر یکی از این استراتژی‌ها تأکید داشته باشد. اهداف ورزش همسویی بالایی

با اهداف توسعه پایدار دارد و به طور ویژه هماهنگی سیاست‌های اجرایی آن در تحقق این اهداف مشترک بیشتر نقش را دارد.

سطح عملکرد نیز شامل سه منظر پایدارسازی مشارکت ورزشی زنان، پایدارسازی منابع ورزش و توسعه پایدار ورزش زنان بود. در تبیین این منظرها می‌توان گفت از آن‌جا که ورزش زنان و مردان در کل دو سیستم متفاوت از هم تلقی می‌شوند، بنابراین سرمایه‌گذاری در ورزش زنان نسبت به مردان (توسعه یافته‌تر است) می‌تواند به نوعی سرمایه‌گذاری در یک حوزه بالقوه‌تر محسوب شود. البته از نظر تحقق اهداف و موفقیت در عملکرد، سرمایه‌گذاری بر ورزش زنان دارای ریسک بالاتری از ورزش مردان است. عدالت در توزیع منابع و فرصت مشارکت برای زنان در ورزش برای توسعه پایدار ورزش زنان به عنوان اصلی ضروری پیشنهاد شده است (اندرسون^۱، ۲۰۲۰).

منظر پایدارسازی مشارکت ورزشی زنان نیز شامل سه بخش ورزش پرورشی، ورزش همگانی و ورزش رقابتی زنان است. این سه بخش در واقع همان سطوح عمومی مشارکت در ورزش هستند که ارتباط تنگاتنگی نیز با هم دارند. به طور مثال ترویج و توسعه پایدار ورزش زنان در سطح اجتماعات محلی بر توسعه ورزش زنان در سطوح قهرمانی و حرفه‌ای تأثیر بالایی دارد (لیندسی و داربی، ۲۰۱۹). عمده تحقیقات، مشارکت در ورزش را وابسته به وضعیت معیشتی، اجتماعی و اقتصادی با میانجی‌های رفتاری و مدیریتی دیگر دانسته‌اند (بنار و همکاران، ۲۰۱۸). همچنین ورزش در نزد بسیاری از افراد جامعه فی‌نفسه فعالیتی ارزشمند، مثبت و مفید ارزیابی می‌شود و هر فردی ممکن است برای مدتی کوتاه (چندبار) به فعالیت ورزشی روی بیاورد اما این هدف اصلی توسعه مشارکت ورزشی نیست، بلکه فعالیت ورزشی مستمر همراه با نهادینه شدن اثرات آن به طور اعم و اخص را شکل می‌دهد (بشارتی و همکاران، ۲۰۱۹). در این میان بررسی تحقیقات خارجی و دیدگاه‌های موجود در زمینه توسعه پایدار ورزش زنان می‌توان گفت چالش اصلی مربوط به شرکت زنان در ورزش‌های رقابتی است.

منظر پایدارسازی منابع ورزش زنان مشتمل بر منابع مالی، انسانی، فیزیکی و دانشی بود. مفهوم اصلی توسعه پایدار دلالت بر حفظ و توسعه منابع برای آینده دارد. منابع مورد استفاده در ورزش نیز از تنوع بالایی برخوردارند که می‌توان آنها در چهار دسته کلی مالی، انسانی، فیزیکی و دانشی قرار داد. به طور مشخص برای توسعه و گسترش ورزش زنان نیاز به تنوع منابع مالی موجود است (شری و همکاران، ۲۰۱۶). از طرفی مشارکت ورزشی زنان بیش از هر چیزی به امکانات و خدمات محیطی وابسته است (صفاری، ۲۰۱۲). همچنین در یک دهه اخیر نیز نقش سرمایه انسانی و دستیابی به دانش و فناوری نوین نیز تعیین‌کننده مزیت رقابتی در توسعه محسوب می‌شود. از این رو پایدارسازی انواع منابع در ورزش زنان میزان پیشبرد سایر اقدامات در توسعه پایدار این حوزه را تعیین می‌کند. شواهد علمی در داخل کشور نیز تأییدکننده اهمیت و نقش این منابع هستند و توسعه ورزش را دارای وابستگی مستقیم به عوامل مالی و امکاناتی، انسانی و تخصصی

1. Anderson

گزارش کرده‌اند (منظمی و همکاران، ۲۰۱۱؛ هاشمی، ۲۰۱۶). از این رو جهت تحقق اهداف توسعه پایدار در ورزش زنان کشور باید از طریق مشارکت و حمایت‌های دولتی و عمومی به توسعه منابع مالی، امکانات و فضاها، سرمایه انسانی، دانش و فناوری اهتمام ورزیده شود. منظر توسعه پایدار ورزش زنان نیز شامل توسعه اجتماعی، توسعه نهادی، توسعه سبز و توسعه اقتصادی است. در واقع بر اساس تحقیقات مختلف و اسناد بین‌المللی توسعه پایدار این چهار بخش اصلی توسعه پایدار هستند که بر کارکردهای حوزه ورزش نیز منطبق هستند. امروزه در میان صاحب‌نظران حوزه زنان دیگر بحث اهمیت و ضرورت ورزش و توجیه آن برای مردم مطرح نیست؛ بلکه برنامه ریزی و سرمایه گذاری در این امر به منظور توسعه پایدار در محورهای چندگانه آن مهم است. از طرفی دیگر لازم به ذکر است که توسعه پایدار مبنی بر توسعه انسان است. توسعه پایدار نیاز به آن دارد که بتوان برای تمامی اعضاء جامعه فرصت‌های بیشتر و شرایط لازم برای زندگی سالم، طولانی‌تر و پر محتواتر را فراهم نمود. در این راستا برنامه‌های ورزشی در جهت تأمین اهداف توسعه پایدار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ثبات محیطی کمک می‌کند (غفاری رهبر و همکاران، ۲۰۱۵). در همین راستا بر اساس مدل‌های پیشین توسعه ورزش مانند صفاری (۲۰۱۲) می‌توان گفت که مشارکت ورزشی زنان در واقع پیامد واکنش عوامل مبتنی بر زنان به عوامل ساختاری، رفتاری و محیطی ورزش است.

در نهایت پیامدهای توسعه پایدار ورزش زنان به عنوان آخرین سطح در مدل مورد بررسی قرار گرفت. کارکردهای ورزش برای زنان چند بعدی هستند اما عمدتاً فراتر از سطح فردی هستند. در فرهنگ فراغت ایرانیان به چندبعدی بودن فعالیت‌های فراغتی بسیار اهمیت داده می‌شود، از این رو فعالیت ورزشی باید بیش از یک کارکرد ارزشمند و ملموس برای شهروندان فراهم کند تا در سبب خرید و مصرف تفریحی آنها جزو ترجیحات باشد. از منظر برون سیستمی می‌توان گفت که پیامدهای توسعه پایدار ورزش زنان علاوه بر دستاوردهای آشکار فرهنگی و اجتماعی می‌تواند در بسیاری از زوایای پنهان عرصه‌های ملی و فراملی راهگشا باشد و زمینه‌های شکوفایی این قشر را فراهم سازد. برای مثال برنامه‌های ورزشی می‌تواند با مقابله با تفکرات غلط درباره شایستگی زنان به کاهش تبعیض و گسترش نقش زنان کمک کند. مهارت‌ها و ارزش‌های آموخته شده از ورزش به ویژه برای دختران مهم است و به آنان که فرصت‌های کمتری نسبت به پسران برای فعالیت‌های اجتماعی خارج از خانه دارند اجازه می‌دهد که مهارت‌ها و ارزش‌ها را در سطحی فراتر از خانواده‌ها فرا بگیرند (حمیدی و همکاران، ۲۰۱۱). هانکوک و همکاران (۲۰۱۳) در بررسی رویکرد جهانی توسعه ورزش زنان گزارش کردند که ورزش ظرفیت تعریف به عنوان برنامه‌ای برای توسعه پایدار زنان را دارد. رویدادهای ورزشی بسته به حجم پوشش آنها بر توسعه پایدار محلی نقش دارند (اسچولنکوف، ۲۰۱۲). با توجه به ماهیت فعالیت‌های ورزشی در بخش زنان که مؤثر بر ارتقای سلامت جسمانی و روانی بانوان و زمینه‌ساز اصلی تربیت نیروی انسانی سالم است (برمن، ۲۰۱۵). ورزش همگانی موجب افزایش نشاط و بهره‌وری و ورزش قهرمانی موجب

زبانزد شدن نام‌های فردی، سازمانی و ملی زنان پیروز می‌شود. هدف افراد از مشارکت در هر فعالیتی کسب دستاوردها و مزایای مورد انتظار است و میزان دستیابی به آنها میزان تداوم مشارکت را تعیین می‌کند.

مدل پژوهش را می‌توان با سایر مدل‌های مرتبط با توسعه ورزش، توسعه پایدار و ورزش زنان تطبیق داد. مدل حاضر نسبت به مدل‌های ارائه شده در تحقیقاتی مانند حکمتی (۲۰۱۷) و سعادتی‌فرد و همکاران (۲۰۲۱) برای توسعه ورزش زنان در کشور از جامعیت بیشتری برخوردار است. از منظر تحلیل سیستمی نسبت به تحقیق قربانی (۲۰۱۸) دارای تفاوت است اما در عمده پیامدها و کارکردهای بررسی شده با آن تطابق دارد. علاوه بر این نسبت به تحقیق اسپولنکرف و سیفکن (۲۰۱۹) و اندرسون (۲۰۲۰) از جنبه‌های تخصصی بیشتری برای ورزش زنان برخوردار است.

در نهایت می‌توان گفت که بر پایه مدل طراحی شده می‌توان ورزش زنان را تجزیه و تحلیل کرد و به نوعی دسته بندی جدید دست یافت که مبتنی بر مطالعات پیشین، تجارب مدیران و ادراک متخصصان است؛ این مدل، می‌توان چارچوبی مناسب و بومی برای مطالعات در این حوزه باشد و به عنوان مقدمه‌ای به منظور پایدار شدن ورزش زنان می‌تواند مبنای عمل قرار بگیرد. همچنین مدل ترسیم شده شناختی جامع از سیستم ورزش زنان بر پایه شناسایی عوامل کلیدی و چگونگی تعامل آنها با یکدیگر پدید می‌آورد و می‌تواند مبنای عقلانی توسعه پایدار آن نیز قرار بگیرند. با توجه به این که به طور پیش فرض، ورزش زنان نصف اکوسیستم ورزش است؛ مدل ارائه شده به خوبی می‌تواند ظرفیت ابعاد مختلف در جذب زنان به سوی ورزش را نشان دهد، قابلیت ارزیابی مستمر را ایجاد کند و روشن سازد که مشارکت زنان در ورزش از چه عواملی و به چه صورتی اثر می‌پذیرد. یک نهاد مشخص با امکانات گسترده و توانمندی فراوان به تنهایی نمی‌تواند موجب توسعه پایدار ورزش زنان شود، زیرا ورزش یک محصول رفتاری، فرآورده‌ای بین بخشی و خروجی کل یک نظام اجتماعی است.

از منظر ضرورت روش شناختی نیز می‌توان گفت از آن جا که مبانی اصلی دانش در هر حوزه‌ای بر پایه مدل‌های شناسایی شده مناسب و نه یافته‌های جزئی و پراکنده قرار دارد؛ بنابراین مطالعات مبتنی بر مدل از اهمیت بالایی برای توسعه و مدیریت برخوردارند. زیرا داده‌ها در قالب مدل می‌توانند کشف، تبیین و تفسیر شوند. مدل‌سازی نمی‌تواند روابط پدیده‌های اجتماعی را به‌طور کامل توضیح دهد، اما درک مکانیسم‌های اساسی آن را آسان‌تر می‌کند. فقدان مدل‌های قابل اتکا و دارای مصادق عینی در توسعه ورزش زنان محقق را برآن داشت تا با اتکا بر نظرات کارشناسان مجرب ورزش زنان، مدل ساختاری توسعه پایدار ورزش زنان را ارائه بدهد. مدل ارائه شده باید بتواند به خوبی ظرفیت ابعاد مختلف اثرگذار بر توسعه حمایت ورزش زنان را بیشتر نشان دهد. این مدل نمایش ساده‌ای از ساختار توسعه پایدار ورزش زنان است و در حد خود قادر به تبیین کارکرد ساخت‌های اساسی توسعه ورزش زنان است. در همین راستا هدف از مدل‌سازی‌های

توسعه و جلب حمایت در ورزش زنان، اقدام به نوع ویژه‌ای از آینده‌پژوهی و آینده‌نگری است تا با اتکا به فنون و صورت‌بندی مدل‌های انسانی، آینده‌های محتمل را به آینده‌های ممکن، مرجح و مطلوب تبدیل نمود.

بر این اساس با توجه به این که یکی از دلایل عمده ناکارایی برنامه‌های فعلی، جزیره‌ای عمل کردن در حوزه ورزش زنان، نداشتن یک مدل و نقشه نظام‌مند کلی‌نگر است پیشنهاد می‌شود که در مطالعات و برنامه‌ریزی‌های آتی برای توسعه ورزش زنان در کشور الف) از منظر مفهوم‌شناسی به مفاهیم نوین و کلیدی که عمده آنها در این پژوهش شناسایی شده است توجه جدی شود؛ ب) از منظر روش‌شناختی نیز از روش تحلیل اکوسیستمی و مبتنی بر مدل بر اساس الگوی ارائه شده در این پژوهش استفاده شود؛ ج) از منظر کاربری نیز این نتایج به صورت برنامه عملیاتی می‌تواند در قالب پروژه‌ها، راهکارها و ابتکاراتی مورد استفاده قرار گیرد.

تقدیر و تشکر

در نهایت از تمامی مدیران و کارشناسان سازمان‌های حوزه ورزش زنان و مربیان و معلمان ورزش زن که ما را در انجام این تحقیق یاری کردند، صمیمانه تشکر میکنیم.

منابع

1. Abduy, F., Fakhri, F. (2010). The role of the media in the development of a culture of sports at leisure women. *Communication research*, 18 (68): 31-50. (Persian).
2. Anderson, S. N. (2020). Women and sports in the United States: A documentary reader. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 1: 1-3.
3. Bagheri Palandi. M.S., Izadi Fard, A.A & Mohseni Dehklani, M (2017). Jurisprudential and legal review of the presence of women in sporting venues and fields. Master of Science, Faculty of Theology and Islamic Sciences of Mazandaran University. (Persian)
4. Benar, Noushin, Sadom, Salah, Khan Mohammadi, Mohammad Ali. (2018). Analysis of the Perspectives of Sports Expansion Development in Guilan Province: Services, Stratters, Factors, Custodians, Needs, Challenges and Solutions. *Sport Management Studies*, 10 (48): 37-66. (Persian)
5. Bermon, S., Vilain, E., Fénelichel, P., & Ritzén, M. (2015). Women with hyperandrogenism in elite sports: scientific and ethical rationales for regulating. *The Journal of Clinical Endocrinology & Metabolism*, 100(3), 828-830.
6. Besharati holaso, M., Naderinasab, M., ramzani nezhad, R. (2019). A model for analysis and management development of familys sport in Iran. *Research on Educational Sport*, 18: 23-41.
7. Deaner, Robert O., Balish Shea M., Lombardo Michael P. (2016). eex fff fir nnees nn pporss Inrrrttt nnd oo vvooon: nn Evoluooarry rrr spccvvv". *Evolutionary Behavioral Sciences*, 2(10): 73-97.
8. Fardouly, O. (2017). rrrr spevvvss on the Evouooon of Sporss nnd yympcc eeeeeee, Thrryy-eight years of lectures 1961-1998, InternationalOlympic Academy (IOA): 114.

9. Fatemeh Ghaffari, R. Pourasghar, F., & Hossein Abadi, M (2015). Sustainable Development: Basics and Sustainability Indicators. Iranian Agricultural Science Publishing, Tehran, First Printing. (Persian)
10. Fink, J. S. (2015). Female athletes, women's sport, and the sport media oommrrllll ll mpxxx vvv e ee raayyyccome a long yyy, bbby??. pport management review, 18(3), 331-342.
11. Gholipour, Mahshid, (2018). *Challenges and strategies for establishing and supporting inter-organizational partnerships in sports for sustainable development and peace in Iran*. Master Thesis of Shahid Chamran University of Ahvaz, Faculty of Physical Education and Sports Sciences. (Persian)
12. Ghorbani, Hussein (2018). Develop a comprehensive model of sports and physical education functions for sustainable development in Iran. Research project of the Institute of Physical Education and Sports Sciences. (Persian)
13. Hall, R. L., & Oglesby, C. A. (2016). "Stepping through the looking glass: The future for women in sport". *Sex Roles*, 74(8): 271-274.
14. Hancock, M., Lyras, A. L. E. X. I. S., & Ha, J. P. (2013). Sport for development programs for girls and women: A global assessment. *Journal of Sport for Development*, 1(1): 15-24.
15. Hashemi, E (2016). *Checking the barriers and strategies for developing financial resources for women's sports*. Master thesis of Shahid Chamran University of Ahvaz. (Persian)
16. Hekmati, M (2017). *Designing a Women's Sports Extension Model in Iran*. Master's Thesis for Sport Management at Al-Zahra University. (Persian)
17. Hosseini Nasab, S., Tayebi Sani, S., morsal, B. (2019). Developing a Strategic Sport Tourism Model for Sustainable Urban Development (Case Study of Mashhad). *Geography (Regional Planning)*, 9(4): 613-637. (Persian.)
18. Kotschwar, B. (2014). *Women, Sports, and Development: Does It Pay to Let Girls Play?*. Peterson Institute for International Economics: Washington, n. PB, 14-8.
19. Lebel, K., Pegoraro, A., & Harman, A. (2019). The impact of digital culture on women in sport. In *Digital dilemmas* (163-182). Palgrave Macmillan, Cham.
20. Lindsey, I., & Chapman, T. (2017). *Enhancing the contribution of sport to the sustainable development goals*. Commonwealth Secretariat.
21. Lindsey, I., & Darby, P. (2019). Sport and the Sustainable Development Goals: Where is the policy coherence?. *International Review for the Sociology of Sport*, 54(7), 793-812.
22. Monazami, Ma, Alam, Sh, shetab Booshehri, S.N. (2011). Determining the Factors Affecting the Development of Physical Education and Women's Sports of the Islamic Republic of Iran. *Sports Management Journal*, 3 (10): 67-83. (Persian)
23. Mutmani, A., Hemati, A., Moradi, H. (2014). Identifying and prioritizing obstacles facing women in sports activities. *Sports Management Studies*, 6 (24): 111-130. (Persian)
24. Nazari, L., Shabani Moghaddam, K. (2020). Impact of environmental perception on sustainable development in sport. *journal of motor and behavioral sciences*, 3(1): 61-67.

25. Nazari, R., Ghasemi, H. (2013). The role of mass media as an opportunity for sustainable development in sport. *Communication Management in Sport Media*, 1(1): 40-44.
26. Ramezani Nejad, R., Hejbari, K., & Abedinzadeh, R (2019). Sustainable development through sport; An Analysis of the Agenda 2030, 3rd National Congress of Sports and Health Science Achievements, Guilan, University of Guilan. (Persian).
27. Rasekh, N., & Sajjadi, S.N (2015). Sports Development Strategies for Women's Women's Championship in Iran based on the SPP Model. *Human Resources Management in Sport*, 2 (2): 93-103. (Persian)
28. Rastgari, S (2017). Investigating the challenges of women's management in sport. Master's thesis, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz. (Persian)
29. Ross, R., (2008). *Sex Roles*, 58: 40-57.
30. Saadatifard, E; Javadipour, M; Honari, H; Saffari, M; Zareian, H. (2021). The Pattern of Women's Recreational Sports in Iran. *Research on Educational Sport*, 9(22): 187-216. (Persian).
31. Schulenkorf, N. (2012). Sustainable community development through sport and events: A conceptual framework for sport-for-development projects. *Sport management review*, 15(1): 1-12.
32. Schulenkorf, N., & Siefken, K. (2019). Managing sport-for-development and healthy lifestyles: The sport-for-health model. *Sport Management Review*, 22(1): 96-107.
33. Sherry, E., Osborne, A., & Nicholson, M. (2016). Images of sports women: A review. *Sex Roles*, 74(7-8), 299-309.
34. Vinson, D., Christian, P., Jones, V., Williams, C., & Peters, D. M. (2016). Exploring how well UK coach education meets the needs of women sports coaches. *International Sport Coaching Journal*, 3(3), 287-302.
35. Zahedi, Sh. S (2014). Sustainable Development. Publication side. Tehran. Eighth edition. (Persian)

ارجاع دهی

محمدامینی، شیرین؛ احمدی، سیروس؛ سلیمانی، مجید. (۱۴۰۰). طراحی الگوی توسعه پایدار ورزش زنان ایران. پژوهش در ورزش تربیتی، ۹ (۲۴): ۴۰-۲۱۳. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2020.8991.1892

Mohammad Amini, Sh., Ahmadi, S., Soleimani, M (2021). Designing a model for sustainable development of Iranian women's sports. *Research on Educational Sport*, 9 (24): 213-40. (Persian). DOI: 10.22089/res.2020.8991.1892